СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
ХВОРОБИ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Спеціальність: **І7 «Терапія та реабілітація»**

Освітньо-професійна програма: **«Фізична терапія»**

Код компонента в освітній програмі: ВК 12
Рівень вищої освіти: другий (магістеріський)
Форма здобуття освіти: очна (денна)
Рік навчання: 1
Семестр(и): 2 (весняний)
Тип освітнього компонента: вибірковий
Навчальний рік: **2026-2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**
Навчальні заняття: лекції, практичні; консультації.
Підсумковий контроль: залік
Пререквізити: Основи біоетики та біобезпеки, Менеджмент у фізичній терапії при соматичній патології

Кафедра/підрозділ: кафедра внутрішніх та професійних хвороб, вул. Тринклера, 6
Керівник освітнього компонента: д.мед.н., проф. Шелест Б.О.
bo.shelest@knmu.edu.ua
Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle): https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=144

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

У нинішній час загальновизнаним є положення про існування доволі тісного і прямого зв'язку між показниками стану оточуючого середовища та здоров'я людей, а захворюваність людини розглядається як елемент екосистеми і важливий критерій функціонування антропо-екологічної системи. Це обумовило необхідність виокремлення екологічної медицини у якості окремого розділу екології людини, а у навчальному плані підготовки фахівців — створення навчальної дисципліни «Хвороби цивілізації».

У сучасному розумінні термін «екологічна медицина» означає важливий розділ загальної патології та екології людини, що включає вивчення, оцінку, прогноз і корекцію компенсаторно-пристосувальних процесів, передпатологічних та патологічних станів організму з урахуванням впливу фізичних, хімічних, біологічних та інформаційних факторів оточуючого середовища, а також такі розділи медицини, як географічна та професійна патологія. Усвідомлення значимості екологічних проблем привело до того, що все більша кількість наукових дисциплін та напрямів, особливо географія та багато медичних спеціальностей, не можуть обходитися без застосуванняекологічної методології.

МЕТА КУРСУ: вивчення освітнього компоненту є вивчення методики, теорії та практики діагностики, диференціальної діагностики, лікування та профілактики компенсаторно-пристосувальних процесів, передпатологічних та патологічних станів організму з урахуванням впливу фізичних, хімічних, біологічних та інформаційних факторів оточуючого середовища, а також географічної та професійної патології.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- знати основні нозологічні форми хвороб цивілізації;
- знати основні шкідливі чинники розвитку хвороб цивілізації та їх вплив на організм людини;
- мати уявлення про вплив шкідливих чинників довкілля на організм людини;
- знати методи профілактики найрозповсюдженіших хвороб цивілізації;
- проводити клінічну діагностику хвороб цивілізації;
- призначити лікування та реабілітаційні заходи хворому з хворобою цивілізації;
- ознайомитися з питаннями експертизи працездатності.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Перелік тем лекцій (10 год.)

Тема 1. Хвороби цивілізації у XXI столітті: епідеміологія, спосіб життя, модифіковані та немодифіковані чинники ризику (2 год.).
Тема 2. Кардіометаболічні хвороби сучасної людини: ожиріння, цукровий діабет 2 типу, артеріальна гіпертензія та профілактика ускладнень (2 год.).
Тема 3. Техногенне середовище і здоров'я: вплив промислового пилу, забруднення повітря, хімічних та фізичних чинників (2 год.).
Тема 4. Біологічні, психосоціальні та поведінкові чинники: гіподинамія, хронічний стрес, порушення сну, професійні та побутові ризики (2 год.).
Тема 5. Профілактика хвороб цивілізації, фізична терапія та реабілітація: оцінювання функціонування, працездатності й нормативні засади (2 год.).

Перелік тем практичних занять (20 год.):

Тема 1. Хвороби цивілізації: визначення індивідуальних чинників ризику, оцінювання способу життя та профілактичне консультування (2 год.).
Тема 2. Кардіометаболічні захворювання: аналіз клінічної ситуації, оцінювання ризику та роль фізичної терапії (2 год.).
Тема 3. Респіраторні захворювання, пов'язані з пилом, забрудненням повітря і тютюновим димом: клініко-функціональне оцінювання (2 год.).
Тема 4. Хімічні чинники довкілля та професійні експозиції: оцінювання ризиків, профілактика й наслідки для функціонування (2 год.).
Тема 5. Фізичні чинники середовища (шум, вібрація, температурні впливи, випромінювання): функціональні наслідки та профілактика (2 год.).
Тема 6. Біологічні чинники довкілля, алергени та інфекційні ризики: профілактика, захист і безпечна реабілітація (2 год.).
Тема 7. Гіподинамія, травматизм і хронічні захворювання опорно-рухового апарату: оцінювання активності та реабілітаційні втручання (2 год.).
Тема 8. Психосоціальні чинники, хронічний стрес, порушення сну та поведінкові ризики: вплив на активність і участь людини (2 год.).
Тема 9. Інтегрована профілактика та фізична терапія при мультиморбідності. Оцінювання обмежень функціонування, працездатності й нормативні основи (2 год.).
Підсумкове заняття (залік) — 2 год.

Перелік тем самостійної роботи студента (60 год.)

1. Поняття про хвороби цивілізації, епідеміологія, фактори ризику, здоровий спосіб життя.
2. Кардіометаболічний ризик, ожиріння, діабет 2 типу, гіпертензія: самостійний аналіз клінічного випадку.
3. Пилові експозиції, забруднення повітря, тютюновий дим: респіраторна патологія.
4. Хімічні чинники довкілля та виробництва: ризики, запобігання, функціональні наслідки.
5. Фізичні фактори (шум, вібрація, температура, випромінювання) та їх вплив на здоров'я.
6. Біологічні чинники, алергени, інфекційні ризики та заходи профілактики.
7. Гіподинамія, травми, порушення опорно-рухового апарату: основи фізичної терапії.
8. Стрес, сон, психосоціальні та поведінкові ризики: вплив на функціонування.
9. Комплексна профілактика, оцінювання обмежень життєдіяльності та працездатності, нормативні засади.
10. Повторення матеріалу, підготовка до підсумкового заняття (заліку).

СРС спрямована на поглиблення та закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: офлайн/онлайн, за розкладом кафедри чи за попередньою реєстрацією, з вказанням способу реєстрації.

Методи навчання: лекція, виконання вправ та практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів, метод стандартизованого пацієнта

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Оцінки виставляються у електронний журнал. Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70 – 120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище), що становить **загальну навчальну діяльність (ЗНД)**.
Індивідуальні завдання (ІЗ) Індивідуальні завдання здобувача (далі – ІЗЗ) не є обов'язковим елементом, але при бажанні здобувача освіти може бути виконане і оцінюються в балах ECTS (не більше 10), які додаються до суми балів, набраних за поточну навчальну діяльність. На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (не більше 10).
Оцінка з дисципліни (ОД). ОД = ЗНД + ІЗ.
Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи на курсі: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1-2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.
Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. Формою одягу під час офлайн-занять є білий медичний халат. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).
Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).
Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.
Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.
Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи на курсі:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото

- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Боярчук О. Д., Грищук А.В., Грановський О.Е. Б Екологія людини: навч. посіб. Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 110 с.
2. Ситнікова І.О., Филипчук Т.В. С 412 Екологія людини : теорія і практика : навч. посібник. Чернівці : Чернівец. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 248 с.
3. Інфекційні хвороби/О.А. Голубовська та ін.; 4-е вид. Київ: Медицина, 2022. 464 с.
4. Єпішін А.В., Андрейчин С.М., Бугай Б.Г. Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими: підручник. Тернопіль: Укрмедкнига, 2020. 768 с.
5. Швед М.І., Пасєчко Н.В. Основи внутрішньої медицини: посібник. Тернопіль: Укрмедкнига, 2020. 828 с

Додаткова

1. Антипкін Ю. Г., Горбань Н. Є., Луценко О. Г. Фактори ризику розвитку хвороб цивілізації. Акушерство, Гінекологія, Репродуктологія : темат. номер. 2021, № 1 (42). URL: https://health-ua.com/article/64779-faktori-riziku-rozvitku-hvorob-tcivlzatc

Зав. кафедри
внутрішніх та професійних хвороб ,
д.мед.н., проф. Борис ШЕЛЕСТ